

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Thesaurus Eloqventiae Sacrae Et Profanae, Saluti &
incolumitati Rerumpublicarum utilissimae**

Alberti, Alberto

Coloniae Agrippinae, 1669

Adversarij Oblectationum Oratoriam, vel Concionatoriam minimè afferunt.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-69225](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-69225)

concinne. Mimi, Comædi, atque Circulator
 Eres, qui toti sunt in deridiculis componendis
 præstarent.

*Adversarij. Oblectationem Oratoriam, vel
 Concionariam minimè afferant.*

191. **N**unc, quoniam quæ, aut qualis de-
 lectatio ab Oratore proficisci de-
 beat, compertum est: edisserant, quæso, Ad-
 versarij, quamnam hujus formæ, non dico
 voluptatem, sed voluptatis speciem præbere
 possint? Illine delectationem ullam Orato-
 riam aliquando conciliabunt? Quid? si oble-
 ctationem, quam Orator gignere debet, quæ-
 que solam ab eo expectare potest Auditor,
 persuasionis conciliatriculam esse oportet; il-
 line, qui persuadendi munere se penitus abdi-
 carunt, atque id delectationis genus, quod
 non solum persuasioni nihil prorsus opitula-
 tur, sed plurimum etiam refragatur, studiosis-
 simè consecantur, ullum Oratoriæ delectatio-
 nis vestigium imprimere poterunt, aut relin-
 quere? Quid multis opus est, Auditores? Inex-
 phicabili laqueo Logodædali isti Declamato-
 res, luxuriantis patroni voluptatis, icretiti, at-
 que contricti tenentur. Illa quippe eadem ar-
 gumenta, quibus se dediderunt, quibusque
 jam pridem Orationes à persuadendi sine toto
 coelo distantes ab eis tornari luce meridianâ
 elariùs ostendi; planissimum etiam hic cuivis
 faciunt, non minùs hoc delectationis, quam
 tantopere amant, genus ab eodem persuasio-
 nis

nis tramite infinito penè intervallo discedere. At necesse non est superiora repetere, vel longinqua arcessere, quum ultro ipsi persuadendi vi, ingeniique prærogativâ se planè orbatos, palàm confessi sint; ut duo hæc, quanquam ingentia, dàmna hac unâ oblectationis gratiâ relacerent. Quid ergo ab his præterea requiramus? Cui jam dubium, vel obscurum sit, talem ab eis oblectationem afflari, quæ cum persuadendi curâ non possit ullo modo consistere; ac proinde non Oratoriam ab iisdem, sed, nescio quam, aliam exoticam, atque errabundam esse præstolandam? Omiram meorum Adversariorum memoriam, & fidem! En, paulo ante argumentis à me compulsis, omnem oblectationem, quæ Oratoria non esset, non minus, quam Mimicos gestus, in Oratione sibi displicere, censoriâ propè severitate, & gravitate pronuntiârunt: nunc aliis illaqueati rationibus, aurâ leviores, coguntur, quod jam concesserant, revocare, tandemque candidè fateri, delectationem ejusmodi Oratoriam à se minimè conslari; sed nescio quam aliam extraneam, & peregrinam. Unde non ægrè, opinor, dispicitis, Auditores, cum quibus desultoriæ artis hominibus mihi hoc loco resistit, atque contentio. At enim obstrepunt isti. Nos ubique nobis probè consentimus. Oratoriam delectationem nobis esse propositam, semel professi sumus, atque hic iterum sustinemus. At cum eâ oblectatione, quæ velut instrumentum ad persuadendi finem destinatur, nihil nobis commercii est, qui persua-

sionis sollicitudine liberi sumus: aliam nihilominus sexcentis nobiliorem partibus, & tamen adhuc Oratoriam exprimimus.

192. Verum nullum est, Auditores, in hac fugâ per fugium. Nam hæc tam blanda delectatio, quæ persuadendi instrumentum, ut bella ista capita fabulantur, non est, quandoquidem illam adhuc Oratoriam esse volunt; quæro, quo nomine ad Oratoris finem pertinet? Duo diverticula Adversariis meis superesse animadverto. Nam primò quavis in arte magna delectatio ex ejusdem finis adeptione naturaliter emicat. Idcirco enim venator nunquam adeo voluptate liquefcit, ac, quum prædâ tot laboribus partâ fruitur: neque architectus aliâs tanto triumphat gaudio, quanto, quum ingentem palatii, vel Templi molem exædificavit; neque pictor ita exultat, ac, quum elegantissimam in tabulâ imaginem pinxit, atque absolvit. Imò non ipsa tantummodo finis consecutio magnum habet in singulis artibus oblectamentum, sed ipse etiam conatus contentioque ejusdem comparandi nescio quam præflorat, atque anticipat voluptatem. Porro si qui istorum artificum majorem ex lucro, quæstuque, quem suis ex opificiis faciunt, delectationem captant, atque experiuntur: hujusmodi certè delectatio nullo modo ab iis artibus, quæ cum extraneis illis lucris nihil habent commune, neque ab illis artificibus, quæ tales artifices sunt, sed quæ homines egestate, vel cupiditate sollicitantur, ut perspicuum est, derivatur. Fac enim liberalem aliquem virum
ab

ab omni quaestu alienum venari, architectari, pingere, fumam hic sine alio lucro ex captâ prædâ, exstructis ædibus, pictâve tabulâ percipiet jucunditatem. Atque hoc eodem modo reliquas artes, atque artifices ratâ portione metiri licet. Quin & natura ipsa universa delectationem non nisi actionis, atque operis ancillam, ut ita dicam, à tergo voluit esse, effectusque seu finis jam expleti ordinariam prolem. Muta ipsa saxa, Auditores, ipsas arbores, atque animantes interrogate, si placent, quamnam voluptatem naturæ tributam munere sentiant: & singula, si loqui possent, aut fallor, aut responderent: saxa, quum mediæ Mundi loco, in quem feruntur, propius quiescunt; arbores, quum pomis, quibus producendis omnem è radicibus humorem evocant, onerantur; animantes, quum suos fœtus, quos tantis parturiunt laboribus, tandem enixæ sunt, summopere se delectari. Nempe viator omnis, Auditores, ubi ad viæ finem, terminumque multo cum sudore pervenit, incredibili jucunditate recreatur. Hand secus igitur Oratori quoque, ubi suo fine potitus fuerit, vel ad eum obtinendum accommodatè dixerit, mirificam accipiet voluptatem. Quod si qui venales Oratores aviditate, vel ambitione titillati, ex quaestu, vel honore oblectationem querunt, hæc utique non Oratoricæ artis, sed cupidorum hominum aucupia sunt. At id diviticulum Adversariis meis, quò minus coelabantur, jam oculum penitus, atque oppressatum est. Nam quum illi persuasionem, ora-

toris finem deferant, atque contemnant, nequeunt scilicet ullam oblectationem, quæ ejusdem persuasionis finem postea excipiat, fingere, aut mentiri: sed hæc voluptatis indidua nostris. Oratoribus coactio, qui totum sunt in persuadendo, vel non quaesita ultro, perpetuoque comitatur.

Adversarij delectationem Auditoris in finem sibi dicendo constitutum.

193. **N**ihil nos ista commovent, reponunt hic melliti Declamatores. Hæc telone summam quidem cutem nobis perstringunt. Neque enim nos de eâ, quæ is, qui dicit, perfunditur, oblectatione; sed de eâ, quæ in Auditores ipsos redundat, tricamur. Hoc nempe alterum erat diverticulum ad hanc qualemcunque oblectationem in Oratoris arte retinendam. Atqui ego de industriâ ad hastineris angustias diu jam Adversarios meos expecto, Auditores. Sicam modò pugionemque expedio, jugulo nihil minus opinantium improvisus immineo, palantes, sine spe fugæ, omnes extemplo confodio. Delectationem Adversarij mei nolunt esse persuasionis instrumentum, nolunt esse Oratorii finis corollarium, quid ergo volunt? hoc unum restat, ut eam Oratoris finem ipsam, & quidem præcipuum, quem in Auditoribus demulcendis maximè intueantur, decernant. Hoc verò durum illud demum istorum placitum est, hoc durum decretum, quod diu tegunt, atque involvunt.